

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Костюк Дарія Сергіївна
здобувачка вищої освіти 4-го курсу
факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ВИКЛИКИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ХХІ СТОЛІТТЯ

В суспільстві існують різні думки, щодо застосування норм міжнародного гуманітарного права в сучасних умовах введення війни. Деякі науковців та практики стверджують, що міжнародне право мертво, інші навпаки вважають, що зараз відбувається період корінних змін у розвитку міжнародного права. Питання дійсно дискусійне, адже про правила введення війни можна говорити не лише в контексті обмежень поведінки суб'єктів міжнародного права, а й в аспекті оцінки наслідків.

Jus ad bellum з латинської мови «право на війну», якщо зануритися в історичний екскурс, то варто розпочати з того, що саме Друга світова війна мала найбільший вплив на сучасне міжнародне право. Наслідки, судові процеси, які тривають ще сьогодні, це все звичайно залишило свій відбиток. Ми маємо можливість звертатися до Міжнародного кримінального суду, застосовувати практику кримінальних трибуналів, користуватися Конвенцією, але ми також повинні розуміти, що суспільство розвивається, а в останні роки навіть дуже стрімко і з цього випливає те, що міжнародні норми вже не актуальні для темпів розвитку інновацій, зокрема у військовій сфері. Модернізація створює нові запити та оновлення підходів міжнародного права.

Збройний конфлікт в Україні є викликом для існуючої системи міжнародного гуманітарного права. Не врегульованих аспектів дуже багато, зокрема більше п'ятнадцяти років йдуть дискусії серед країн про потребу врегулювання застосування дронів з воєнною метою. І на сьогоднішній день немає узгодженої позиції з цього питання, водночас саме цілеспрямовані атаки за допомогою дронів

під час збройного конфлікту дозволяють кардинально змінити хід подій. Кібернапади на критичну інфраструктуру та системи управління державами, вони не тільки порушують міжнародне право, а й створюють гуманітарні кризи, коли цивільне населення втрачає доступ до основних послуг і таких аспектів ще дуже багато, всі вони в умовах сьогодення є викликами для міжнародного гуманітарного права [1].

Одна з найактуальніших проблем – це щодо наслідків. Так збройний конфлікт ще триває і кожного дня він спричиняє ряд злочинів. Потрібно також пам'ятати, що на території України воєнні злочини вчиняються ще з 2014 року. Факти вчинених вищезгаданих правопорушень за офіційною статистикою налічують десятки тисяч. «Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує право на справедливий суд», тобто, «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом», в даному аспекті кожна жертва збройного конфлікту має бути почута. І кожна історія повинна впливати на механізм зміни міжнародного гуманітарного права [2].

Щодо роботи Міжнародного кримінального суду (далі – МКС), на жаль дана інстанція не зможе охопити всі факти вчинення злочинів. На сьогоднішній день можна побачити, що розслідування МКС злочинів російської федерації на території України в деяких випадках безперспективні. До прикладу події які відбувалися в Бучі, Ірпені, Гостомелі, Бородянці до цих пір не врегульовані та на публічних майданчиках триває дискусія чи має місце геноцид. Наступний приклад – це щодо незаконної депортації та переміщення українських дітей з окупованих територій України до Росії. На перший погляд, це знову ж виглядає як геноцид. Але Міжнародний кримінальний суд кваліфікував ці дії Путіна та Львової-Бєлової як різновид воєнних злочинів та видав відповідні ордери на арешт цих осіб, але чи вдасться притягнути до відповідальності питання залишається відкритим [5]. Також важливо зазначити, що «Верховна Рада України прийняла на засіданні 21 серпня 2024 року Закон України про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки

до нього, внесені Президентом України Володимиром Зеленським (реєстр. №0285 від 15.08.2024)». Саме ратифікація вищезазначеного міжнародного договору дозволить Україні притягувати російських злочинців до відповідальності. Під час свого розслідування Міжнародний кримінальний суд (МКС) співпрацює з Генеральною прокуратурою України, національними органами, спільною слідчою групою (JIT) та Євроюстом. Перші рішення МКС щодо ситуації в Україні вже ухвалені, і вони вселяють надію. Зокрема, 17 березня 2023 року Палата попереднього провадження видала ордери на арешт президента росії Володимира Путіна та уповноваженої з прав дитини при президентові рф Марії Львової-Бєлової. Відтепер, у разі прибуття цих осіб до однієї зі 124 країн, що є учасницями Римського статуту, їх мають заарештувати та передати під слідство. Це дуже важливий крок, оскільки МКС не може розглядати справи без присутності обвинувачених [4, 6].

Отже, поки війна триває, активні бойові дії суттєво ускладнюють процеси законотворчості та правосуддя. Однак уже зрозуміло, що більшість світу стане на бік правосуддя для України. За плечима ми маємо весь досвід та історію міжнародного права, події сьогодення – війна, яка продовжується, а попереду – складний шлях, на якому доведеться визначати, як і якими темпами має розвиватися не лише українське правосуддя, а й система міжнародного гуманітарного права. Встановлення справедливого світового порядку неможливе без розробки чіткого кодексу поведінки держав на міжнародній арені. Реформування повинно супроводжуватися створенням нових, ефективних і навіть жорстких механізмів впливу на країни, що порушують правила [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міжнародне гуманітарне право: чи є у нього майбутнє? URL : <https://justtalk.com.ua/post/mizhnarodne-gumanitarne-pravo-chi-e-u-nogo-majbutne>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950р. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

3. Широкова-Мурараш О.Г. Особливості співвідношення міжнародного права та моралі в умовах сучасних викликів. Правова держава. 2020. С. 177-185.
4. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду від 17.07.1998 р. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
5. Злочини РФ в Україні: виклики притягнення винних до відповідальності. URL : <https://unba.org.ua/publications/print/8055-zlochini-rf-v-ukraini-vikliki-prityagnennya-vinnih-do-vidpovidal-nosti.html>
6. Верховна Рада України ратифікувала Римський статут Міжнародного кримінального суду та поправки до нього. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. Опубліковано 21 серпня 2024, о 17:04. URL : <https://griml.com/B1ym5>

Ключові слова: *норми міжнародного гуманітарного права, Міжнародний Кримінальний суд, Римський статут, збройний конфлікт, воєнні злочини.*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.*

Куліченко Аліна Василівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

Вивчаючи окремі аспекти регулювання міжнародним правом захисту людини варто звернути увагу на осіб із статусом військовополонених. Такі особи є важливим елементом в системі міжнародного гуманітарного права. Також потрібно підкреслити актуальність теми на сьогодні, адже військовий стан в

МІЖНАРОДНЕ МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ.....	216
Batsalai Iryna	
PECULIARITIES OF REGULATION OF MIGRATION PROCESSES IN THE EUROPEAN UNION.....	219
СЕКЦІЯ № 6. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО.....	224
Александрова Наталія Сергіївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	224
Бабійчук Анастасія Андріївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ.....	230
Гребенюк Марія Іванівна	
ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	235
Дмитренко Ольга Олексіївна	
ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ЩОДО ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ: УКРАЇНА ТА РФ.....	240
Єрофєєва Ольга Сергіївна	
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ.....	243
Костюк Дарія Сергіївна	
МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ВИКЛИКИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	247
Куліченко Аліна Василівна	
ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ.....	250
Миколук Софія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ СТАТУСУ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	255
Петровський Володимир Володимирович	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	258
Савченко Маргарита Олегівна	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....	263
Себова Юлія Миколаївна	